

מסכת עבודה זרה דף נ"ט

רבי חייא בר אבא הוזמן למקום הנקרא 'גבלא', וראה ששינו בכמה הלכות: 1. בנות ישראל נשאו לעובדי כוכבים שרצו להתגייר אך לא סיימו את כל הגויר, אלא מלו ולא טבלו, 2. ישראל שתו יין שמזגו עובדי כוכבים. 3. ישראל אכלו תורמוסים שבשלו עובדי כוכבים, ולא אמר להם שום דבר על כך. כשבא לפני רבי יוחנן, אמר לו רבי יוחנן, צא והכרז על בניהם שהן ממזרים, ועל יינן משום יין נסך, ועל תורמוסן משום בישולי עובדי כוכבים, ועל הדבר האחרון אסר משום שאינם בני תורה³¹¹.

ומבארת הגמרא את הטעם שפסק כן רבי יוחנן: 'על בניהם שהם ממזרים' סובר בזה לשיטתו, שאמר רבי יוחנן, 'לעולם אינו גר עד שימול ויטבול'. וכיון שלא טבל, נחשב לעובד כוכבים. ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל, הולד ממזר. ומה שאמר 'גזור על יינם משום יין נסך', כדי להרחיק מאיסורי יין נסך, כפי שאומרים 'לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב'. ומה שאמר לו ש'על תורמוסן משום בישולי עובדי כוכבים לפי שאינן בני תורה', ומשמע שאם היו בני תורה היה מתיר על אף שאינם נאכלים חיים ואמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב: כל שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי עובדי כוכבים, ואם אינו נאכל חי יש בו משום בישולי עכו"ם, רבי יוחנן סובר כפי שאמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב, 'כל שאינו עולה לשולחן של מלכים ללפת בו את הפת – אין בו משום בישולי עובדי כוכבים', ולכן אם היו בני תורה התורמוסין לא היו אסורים שהרי אינם עולים על שולחן מלכים.

שאלו את רב כהנא, האם התירו לעובד כוכבים להוליך ענבים לגת? אמר להם, אסור, משום 'לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב'. הקשה עליו רב יימר ממה ששנינו, עובד כוכבים שהביא ענבים לגת בגיגיות קטנות, אף על פי שהיין מזולף עליהן מותר? אמר לו, באמת

311 שאם היו בני תורה, היה מתיר, שתורמוס אינו נאכל חי, ואינו עולה על שלחן מלכים. רש"י.

בדיעבר מותר אך אני אמרתי לכתחילה אין לתת להם.

מעשה בעובד כוכבים שראה אתרוג שנפל לחבית של יין, וקפץ ואחזה בתוך היין שלא תשתקע. אמר להם רב אשי, אחזו בידו כדי שלא ישכשך ידו ביין ועל ידי כך יאסור את היין בהנאה, שאין מנסכים אלא על ידי שכשוך. והטו את החבית לצדה עד שיישפך כל היין באופן שיתגלה ידו של הגוי, שאם לא כן זמן שיוציא הגוי את ידו לא יוכלו לשמור שלא ישכשך ידו ויפסול את היין.

אמר רב אשי, עובד כוכבים שניסך יינו של ישראל ואסרו בהנאה, מכל מקום מותר לתבוע את דמי היין מהגוי. ואין בזה איסור, כיון שאין זה מכר, ואינו נהנה מדמי יין נסך, אלא אומר לו: 'שפכת ייני ואבדתו ממני', ונוטל ממנו דמי יין כשר. ולמד כן רב אשי מהברייטא ששנינו, עובד כוכבים שנסך יינו של ישראל שלא בפני עבודת כוכבים, אסור אף בהנאה. רבי יהודה בן בבא ורבי יהודה בן בתירא מתירין אותו בהנאה, משני טעמים: 1. שאין מנסכין יין אלא בפני עבודת כוכבים, 2. שאומר לו 'לא כל הימנך שתאסור ייני לאונסי'. ואף שאין פוסקים כמוהם, מכל מקום מדבריהם נלמד שאפשר לומר 'לא כל הימל שתאסור ייני לאונסני', ומותר לקחת מהגוי עצמו את דמי היין.

ומביאה הגמרא מעשה בחבית יין של ישרא, שנשבר הברז של יציאת היין. וכשראה זאת גוי אחד, קפץ וסתם את הפתח בכף ידו. אמר רב פפא, אותו היין במקום שהגוי נגע אסור בשתיה ומותר בהנאה, שהרי מתוך שהנקב צר אינו יכול לשכשך. ושאר היין שבחבית מותר אף בשתיה, שלשיטתו אין נחשבים היין שמצד יין נסך כמחובר להיאסר כל היין³¹². ויש אומרים שרב פפא סבר אחרת, שכל יין שלמעלה לנקב אסור, כיון דכולו נמשך אחר הנקב לצאת דרך שם נחשב לחיבור, ושאר היין מותר.

אמר רב יימר, מה שפסק רב פפא תלוי במחלוקת תנאים ששנינו, חבית שנקבה בין מפיה בין בתחתיתה ובין מצידה ונגע בו טבול יום, טמאה.

312 ואין הלכה כמותו, שהרי רב יימר העמיד את דברי רב פפא כתנאי, ורב פפא כרבי יהודה, ויחיד ורבים הלכה כרבים. שחכמים סוברים: בין מצידה בין מפיה - טמאה, דכולן חיבור. רש"י.

רבי יהודה אומר, מפיה ומשוליה טמאה, כיון שאם ניקב למעלה היין
נעשה בסיס ליינ האסור, ואם למטה כל היין נמשך אחר היין האסור. אבל
אם ניקב מצידיה טהורה מכאן ומכאן. ויוצא שרב פפא סובר כרבי יהודה,
וחכמים חולקים שכל הנמצא בחבית נעשה בסיס לאסור ואוסרו.